44րդ ՏԱՐԻ — ԻԶՄԻՐ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՄԱՐՏ 1884 — ԹԻՒ 1277

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Հատը 3 մեթալիք Իզմիրի մէջ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ — Դուրսերը 4 մեթալիք Հատը

Յ. Ա. ՍՎԱՃԵԱՆ
Համարատու — Տնօրէն

ՏԱՐԵԿԱՆ ԿԱՆԽԻԿ
ԻԶՄԻՐ . . . Օսմ. ոսկի 1
ԴՈՒՐՍԸ . . . Մէճիտիյէ 6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ · Ֆրանք 25

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՆ
3 դրուշ տողը ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ
2 դրուշ . . . ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
60 փարա . . . ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

Գ. Գ. ՊԱԼԹԱԶԱՐԵԱՆ
Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ, կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վերաբերեալ բոլոր գործերը։ Ճիչէճիլէր ճատտէսի Զինկըրլարա Ճէրխանէ

Որ եւ է գրութիւն, յօդուած կամ Նամակ, որ ուղղակի ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ կը վերաբերի, տնօրէնին կը ղրկուի։ Սէվլի խան Թիւ 17

ԻԶՄԻՐ, ՉՈՐԵՔՇ. 21 ՄԱՐՏ, 2 ԱՊՐԻԼ

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Աշխատակից մեր Նախորդ Թուով ծանուցած Պոլսոյ Նամակը.

Կ. Պոլիս, 1884 մարտ 12

Տէր Խմբագիր,

Անշուշտ հեռագրքէր էք իմանալ թէ մարտ 12ի Համագումարն ի՞նչ բրաւ իր կաթողիկոսացուներն։ Այս ժողովոյն մի քանի արարողական մանրամասնութիւնն ընենք և ապա անցնինք օրական նորութեանց։ Պոլսոյ Ս. Պատրիարքն հիւանդագին լինելուն՝ Ս. Ժողովոյն նախագահեց Ս. Սաղիմայ Պատրիարքն, և ատենապետեց Տ. Ալէաթճեան Գրիգորիս՝ Տարօնոյ Առաջնորդը։ Ս. Նախագահն հոգեւոր Տ. Տ. Գէորգ Վեհափառին «Հոգւոց» մ'արտասանեց, և ժողովն սկսաւ յետ «Էջմիածին է Հօրէ» շարականն երգելոյ։ Այս աւուր ժողովոյն ներկայ էին Պոլսոյ ամեն կարգի կրօնական և աշխարհական նշանաւոր և աննշան անձինք, և բաւական թուով ալ իգական սեռն։ Արդէն ամիսներ և շաբաթներ առաջ մեր Պոլսեցւոց Ս. Հայրերինիցկաթողիկոսականընտրելիներն պատրաստած էին նոյն իսկ Պոլսոյ քարոզիչ Եպիսկոպոսներէն։ Սակայն չփոխեմ ինչպէս նոյն աւուր ժողովոյն արդիւնքը սարօրինակ եղև, երբ յանկարծ 96 քուէից միջէն բացարձակ առաւելութիւն շահեցան Ամենապատիւ Տ. Ներսէս Պատրիարքն, Տ. Մակար (Կաթողիկոսական Տեղապահ) և Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Գեր. Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոսն։ Ո՛չ ոք կ'յուսար թէ Ձեր Առաջնորդն այդքան մեծամասն համակրանք պիտի վայելէ. բայց նոյն աւուր ժողովոյ մէջ խօսող բոլոր Ս. Հայրերէն ամենէն աւելի սրտառուչն և իմաստալիցն, ամենէն աւելի հանդարտաբարոյն և պատկառելին հանդիսացաւ։ Ժողովը սրդէն և նոյն օրն աւելի յայտնի կերպով գնահատեց Զմիւռնիոյ Գեր Առաջնորդ Հօր արժանիքն։ Ինքն ինչպէս յայտնի է Մէզպուրեան Էֆէնտիի տանն բնակած հիւրամեծարուած է, և գրեթէ դամուած նստած է օրն ի բուն, զի ամեն բայէ Ազգին ամեն կարգի բարձրաստիճան Տեարց և Հայրց այցելներն կ'վայելէ։ Պոլսոյ ամեն կաբինոր և մեծ թաղերէ յաճախ կը հրաւիրեն զինքն ի քարոզութիւն և ինքն չգիտեմ է՞ր կ'մերժէ։ Զարմանալի է, Տէր—Խմբագիր, Պոլսոյ մէջ Գեր. Մելք. Սրբազանին գտած համազգային ընդունելութիւնը։ Զրոյց կ'պտտի թէ նոյն իսկ Ազգ. Երեսփոխանութիւնն իր կաթողիկոսընտիր քուէից մեծամասնութիւնը պիտի ընծայէ Զմիւռնիոյ Առաջնորդին։

Ռուսիոյ մամուլն և թղթակիցք ալ սկսած են Նորին Սրբազնութիւնը յառաջադրել (1)։ Պոլսոյ ողջամիտ կամ պաշտօնական և անպաշտօն մասին կարծիքն սա է թէ՝ Ներսէս Պատրիարքը հիւանդագին է և Ռուսիոյ կառավարութեան սկզբամբ հակառակորդ, իբրև քաղաքական տեսութեանց տէր՝ ծայրայեղ հակառուս կամ ռուսատեաց մ'է։ Մակար Սրբազանն ալ յոյժ ծերունի՝ զի մօտ ութսնամեանի է (2), և հետևաբար թող թէ մարմնապէս անկարող է վարել կաթողիկոսական ծանր պաշտօնն այլ անծանօթ լինելով նոյն իսկ Պոլսոյ և այլ հայ կեդրոններու տեղական և ընկերական պայմանաց և նորածին կեդրոններուն ժամանակակից տիրող և վարող գաղափարաց, նուազ յարմար են երկուքն ալ ընդհանուր Հայոց Կաթողիկոս լինելու։ Կաթողիկոսական պատգայն բնապէս կ'ծանրանայ Ձեր Առաջնորդ Հօր վրայ, և թէ երկու կողմն Ռուսիոյ և Թուրքիոյ կարգաց և կանոնաց տեղեակ է. երկու կողման պաշտօնական և անպաշտօն գործողներու և գործողութեանց հմուտ. գիտէ ռուս լեզուն և ռուս քաղաքականութիւնը, զի հոն ծընած և կրթուած է. կ'ճանչ[illegible]բէ հետէ կ'պաշտօնավարէ անդ, և թէ քաջառողջ, համբերատար գիտակ և ընդունակ կաթողիկոսական ամեն հանդամանաց. ամենէն աւելի յարմարագոյնն է կաթողիկոսութեան (3), կ'ըսեն սատ։ Չգիտեմ հոդ ի՞նչ համակրանք կ'վայելէ (4). սակայն Պոլսեցիք Զմիւռնացի կչիռ ունեցող խումբ մը ազգայինք իրենց Ս. Առաջնորդ Հօր գտած սոյն յաջողակ և համակրելի ընդունելութենէն դդուեալ շնորհաւորելու փութացած են գիմելով առ ինքն։

Զրոյց կ'պտտի նաև թէ եթէ Ներսէս Պատրիարք որ թէև Կաթողիկոսութիւնը մերժել յայտարարած է բայց Ազգին մեծագոյն կամաց առջև խոնարհելով ընդունի կաթողիկոսութիւնն, Պոլսոյ ապագայ Պատրիարքութիւնն պիտի ընդունել տան Գեր Մելքիսեդեկ Ս. Հօր։ Այս Զմիւռնիոյ Առաջնորդն ամենէն աւելի բախտաւորն է (5) որուն ՆՍ. Հայրց մէջ։ Լուր մ'ալ յանկարծ տարածուեցաւ հոս թէ՝ Զմիւռնիոյ մէջ մաս մ'անձինք նորա Առաջնորդութենէ հրաժարիլը խնդրող մահօնտրագրութիւն մը կ'պատրաստեն։ Զգիտենք թէ ո՛րքան սոյդ է, միայն փափաքելի է որ Զմիւռնիա հաճի մասնակցիլ իր Առաջնորդ Հօր աստ և ամենուրեք վայելած ընդունելութեան և համակրանաց։ Վերջապէս այժմ Պոլսոյ մէջ խօսակցութեան և ապագայ գուշակութեանց ամենէն աւելի ենթական է Ձեր Առաջնորդը։

Ձայս տողերը Ձեզ գրելովս և նոցա հրատարակութիւնն եւս ի Ձէնջ խնդրելովս սա ճշմարտութիւնն եւս միանգամայն հաստատել և ոմանց թիւր թուիքն ալ հերքել կ'փափաքիմ թէ՝ Արշալոյսի պատուական Խմբագրութիւնը միակողմանի և կուրօրէն կուսակցութեան ծառայող չէ, այլ ազատամիտ թարգման է ամեն հանրական համակրանաց կամ հակակրանաց՝ արժանի իրաց և անձանց և անցից (6)։ Մեր բարեկամներէն ոմանք դիտեցին թէ Արշալոյս պիտի դժկամակի [illegible] կառակորդ է Նորին Սրբազնութեան (7). բայց մենք շատ քիչ մօտէն կամ հեռուէն ծանօթ լինելով խմբագրական սկզբանց և ազատամիտ անկողմնակալութեան և ցուցնելու համար թէ Արշալուսոյ խմբագրութիւնը դեր 'ի վեր է իրեն ընծայուած նուաստախօս մատծումներէն և թէ ունի վեհանձնութիւն հաշակելու այն ընդունելութիւնքը զորս հասարակաց մեծարանքն կ'ընծայէ, և ազգային բարձրագոյն շահուց և նկատմանց մասին եղած գործարան համակրանքը կ'ներշնչէ, կ'հաճի մեր թղթոյն ընդունելութիւն տալ, ուրիշ առիթներու մէջ ալ թղթակցելու պատիւն մեզ ընծայած լինելու համար։

Կ'յուսամ թէ Ձեր Առաջնորդ Հայրն այս փոյլուն վիճակին մէջ պիտի շարունակէ միալու Սալթանին քաղաքը. ո՞վ չուզեր վայել և կարող է փնտռել իր օրուան դափնիներուն վրայ։ Զմիւռնիա ո՛րքան [illegible] է՝ ուր պաշտօնավարող Առաջնորդ Հայրերն միշտ կա՛մ Պատրիարք կամ Կաթողիկոս կ'լինին։

Ս. Հայրց և Մեծ. Տեարց մէջէն շատեր Կաթողիկոս ընտրել կ'փափաքէին Ս. Պատրիարքն Սաղիմայ՝ պարտքն Էջմիածնայ ստակովն վճարելու համար, կամ աւելի լաւ էր բսել Էջմիածինն ալ Ս. Տեղեաց պէս քանի մը տասնեակ հազար լիրաներու պարտուց տակ ձգելու համար։ Այսօր մարտ 14, մոռցայ բսել թէ՝ առաջին անգամն լինելով Ձեր Առաջնորդն այցելեց Պէրպէրեան վարժարանն և հանդիպելով Գերմաներէն լեզուի դասախօսութեան, նոյն լեզուի կարևորութեան մասին հմտալից դրուատական մը խօսեցաւ աշակերտաց. յետոյ այցելեց Գեր. Իզմիրլեան և Գեր. Ալէաթճեան Հայրց որք Իւսկիւտար կ'բնակին և որք Պոլսոյ կրօնական կամ կաթողիկոսական աշխարհալարութեան Պիզմարքն ու Կլատսթոնն են։ Արդէն մարտ 12ի Համագումարի մասին ուրիշ գիտելիքներ Պոլսեցի թերթեր մեր Նամակէն առաջ Ձեզ խօսած են, թէև կան ամենուն մէջ կեղծեալ և նկատում ու կուսակցութիւն [illegible]. Ուրիշ առթիւ կամ երկրորդ անգամ համեմատականներու ընտրութեան առենին կ'գրեմ։

ԱՐՏԱԽԱԶԴ

—

ԼԱՒ Է ԱՆԱԳԱՆ՝ ՔԱՆ ՈՉ ԵՐԲԷՔ

14 Մարտ 1884 Կ_Պոլիս

Ազնիւ Պարոն

Պատ. «Արշալոյս»ի դ 1273 համարում մեծ. Պ. Կարապետ Ստեփանեանցի մի նամակ իմ հետաքրքրութիւն շարժելով՝ Լոյսի 408 թիւ հետազօտեցի տեսնելու թէ ո՛րքանի իրաւունք ունէր վշտանալու յիշեալ պարոն. զի ես այնպէս կարծում էի թէ նա իր պաշտպանած դատ կորուսած է, և այդ խիլ պատճառ իր վշտին, սակայն ո՛րքա՞ն մեծ եղաւ իմ զարմանք, որ մի կարող գրագէտ անձն տեղի տալով իր դէմ տեղի կալած անձնական վատ յարձակումների, ոչ թէ գիմել Արդարութեան (կառավարութեան). սա մի սխալանք է, որ Պ. Կարապետ Ստեփանեանցի նման կարող անձերին, ինչպէս ցոյց է տալիս իր գրութիւններ, տկարութիւն եմ համարում. ադամանդ ցեխի մէջ գձվելով՝ իր արժէք չէ կորցընում, և գոհար, հոգևոր և մարմնաւոր իշխանների թագակիր գլուխների այդ մեծարժէք զարդ, խոզերի առջև գձելի՝ ոչինչ յարգ չէ ստանում. սակայն էլի գոհար է. Պ. Կ. Ստեփանեանց կարող է ինձանից օրինակ առնել այդ տեսակ Տէր—ներին մըտրակելիս, առանց սակայն նրանց կեղտոտութիւններից վիրաւորվելու, զի էշ վարողներ, հարկ է որ նրանց կիցերին և փուքերին համբերող լինեն։

Այսքան ինչ բաւական համարելով Պ. Կ. Ստեփանեանցի իմ կարծիք բացատրելու՝ արդ գալիս եմ իմ մասին ինչ որ արժան է՝ նրա դէմ գործ դնել։

«Ո՛չ է տուեալ իշոյ ընդ բեռամբ զանչել» ասած է սանկի առած, բայց երեւի թէ այս առած հեռի է ճշմարտութիւնից, զի իմ այս էշ-ն ոչ միայն զռում է՝ այլ և հակառակ իր վրայ կրած այնքանի ծանր բեռներին՝ [illegible] և փքում, որով և անցորդների ծիծաղին ենթարկվում. թէև «Արշալոյս»ի 1255—59—66 համարներում լաւ դատափետված իմ կողմից. այս տեղ աւելորդ չեմ համարում մի ուրիշ առակ եւս մէջ բերել։

«Ցուցանք է կին լերբ ու յանդուգ,
«Թէ խնդալիս՝ թէ լալիս.
«Աներեսին երեսին թուք,
«Կ'ասէ անձրեւ է գալիս»։

Ահա ճիշդ այս վիճակին մէջ է գտանվում Տիրայր, և ինձ յիշեցնում այն սինլիքոր ստահակներին, զի երբ մի զգաստ և խելօք անձն մի սրսպիսոյն կշտամբում է և ուղղութեան հրաւիրում՝ նա ծիծաղում է, արհամարհում, լեզուին գձում, որպէսզի միւսի զայրոյթ գրգռելով զուարճանայ. ուրեմն աւելորդ է դրան մարդ անելու աշխատել. այլ հարկաւոր է նրա պախուրձ գլխին նետել, որպէսզի ուզած կողմ արշաւէ, կիմ

---

(1) Մեր Նախորդ Թուով հրատարակած Պոլսոյ Նամակն այս մասին ակնարկելով ըսած էր թէ, Ռուսահայաստանէն եկած թղթակցութիւնք մեծ մասամբ չինծուն են, թէ Գեր. Մելքիսեդեկ Ամեն. Ներսէսի հակառակորդներուն բանեցուցած ճնշման և կողմնակցութեան կըպարտաւորի իր ընտրելութիւնը։ Մեզի քիչ ծանօթ են թէպէտ այդ պարագաները, բայց եթէ հաւատ ընծայելպարտինք Պոլսէն մեզ ղրկուած մասնաւոր նամակներու, (որք գրեթէ բոլորն ալ կաթողիկոսական խնդրոյ մէջ չէզոք և անտարբեր անձնաւորութիւններու ստորագրութիւնները կրկրեն) բոլորովին կըհաստատեն մեր Նախորդ Թուով հրատարակած նամակին պարունակութիւնը, զոր անգիտանալ կըթուի կամ այնպէս կը կեղծէ Պ. Ա.——։

(2) Քանի որ կաթողիկոս մը անհրաժեշտաբար ցանկալի է, այսինքն քանի որ մինչև ցմահ կըսակէ նորա պաշտօնը, աւելի լաւ է որ (երբ ընդհանուր ազգին ընդհանուր համակրութիւնը չվայելող մ'ընտրուի, այլոց հակառակութեան պատճառաւ) եպիսկոպոսաց ամենէն տարեցն այսինքն խոր ծերութեան հասած մէկն ընտրուի, որպէսզի եթէ ազգին և Եկեղեցւոյ շահուց հակառակ ընթացքի մը մէջ տեսնենք զինքն, գոնէ մխիթարուինք՝ յիշելով նորա կենաց վերջին օրերուն մօտ ըլլալը։ Մինչդեռ երբ արժանաւորին հակառակութիւն տածելով ընտրուի այնպիսի մէկը՝ որ տակաւին շատ տարիներ ունենայ իր բնական կեանքով ապրելու և դըժբաղդաբար մտնէ այնպիսի շաւղի մը մէջ՝ որ հակառակ ըլլայ ազգին և Եկեղեցւոյ շահուց, ազգն այդ մխիթարութիւնն ալ չըլլալ ունենայ այն ատեն։

(3) Պ. Նամակագրին այս առարկութեանց, որք ճիշտ բարեխիղճ Ի. փկքճեանի ծանօթ նամակին համեմատ են, պատասխանած և իրաւամբ հերքած ենք, յիշեալ նամակը քննադատած ատենիս։ Զըգիտենք սակայն, թէ Պ. Ա.—— և Պոլսոյ մէջ իր կարծիքէն եղողները կարդացա՞ծ են թէ ոչ մեր յիշեալ քննադատութիւնը։

(4) Գիտնալ կըպարտաւորէր Պ. Ա.—— մեր Ս. Առաջնորդին հոս վայելած համակրանքը, և գիտնալ կըկարծենք թէ գիտէ, հակառակ իր չգիտնալ ձևացընելուն։

(5) Դժբաղդաբար Պ. Նամակագիրը չէ կրցած գուշակել, որ մեր Ս. Առաջնորդին ապագայ պատրիարքութիւն մը՝ այնքան բաղդաւոր չըլլար Նորին Սրբազնութեան համար։

(6) Մասիսի, Փունջի, Լոյսի, Թէրճիւմանի, Մանզումէի և վերջապէս Ս. Մասեաց թղթակիցք և ասոնց ոմանց ալ մեծարելի խմբագիրք համամիտ չեն անշուշտ Պ. Նամակագրին այս արտայայտութեան։

(7) Դժուար է հասկընել մեր ժողովրդեան և մանաւանդ մեր մամլոյ ներկայիչներուն թէ կարծեաց և համոզման խնդիրը թշնամութիւն չէ։ Թադրէր վէճի նիւթ եղող անձին դէմ։ Ինչ կրնանք ըսել. ամեն մարդ իր վրայ հաշուելով մեր կ'արձակէ, կըսէ առածը։ Եթէ կըհամարձակիս կարծիք յայտնել, թէ Այբը կամ Բէնը արժանի չէ այնինչ պաշտօնին, կամ սա թերութիւնն ըրած է այնինչ պաշտօնին մէջ, և ահա խոկոյնԱյբին կամ Բենին դէմ գաղտնի նպատակներ, շահախնդրութիւններ, թշնամութիւններ, ատելութիւններ եւայլն եւայլն կընդունմարեն քու գրչիդ մէջ, և ամեն թշնամանք կըտեղան անձիդ, անուանդ, ընտանիքիդ, ազգականներուդ, անցելոյդ, ներկայիդ, ապառնիիդ, և մինչև իսկ ծնելիք զաւակացդ և յաւիտենական կենացդ դէմ . . . ։ Ծնոթ. Խ.

ալձակէ և իւր բերնի բոլոր աղտեղութիւն թափ տալով մաքրէ. մի օր դուցէ դառնայ օգտակար և պիտանի ոք. գրչի ազատութիւն պէտք է յարգել ոչ չափ էլ լինի անգոյն կամ բազմագոյն, քանի որ համոզված կը լինենք թէ կա՛ն չարիք՝ որ երբեմն ծնանին բարիք. այս նկատողութեամբ այս տեղ իմ հաշիւ փակում եմ նրա հետ՝ այլ ես ազատ թողլով զինք՝ մինչեւ որ մարդ լինէ, զի կարելի չէ ինձ ժամանակ կորցնել զինք խրատելու կամ մարդ անելու համար: Արդէն իւր և իւրայնոց ԴԱՄԲԱՆԱԿԱՆ սրտառուչ կերպիւ յօրինված է և «Արշալոյս» եղած է մահարձան և պատկեր իրանց անցեալոյն և ներկայի, և մի այդպիսի զգեստ ո՛ւմ էլ հագցրէ ՏԻՐԱՑՐ, միշտ և ամենուրեք ԻՆՔՆ և ԻՒՐԱՑԻՆՔ ներկայացված պիտի լինեն:

Վերջապէս այսօր և այստեղ իմ հաշիւ փակում եմ Տիրոջի հետ, ազատ թողնելով զինք իւր կամաց, աղդարարելով որ յետ այսորիկ իւր առելիքներ ինչ որ էլ լինէ, առկախքով իրան դարձրած պիտի լինիմ, իւր դէմ, այսուհետեւ, պահելով միշտ մի արհամարհական լռութիւն, զի այլ ես պէտք չունիմ վիճաբանութեան, քանի որ ամենայն ինչ հրապարակում կեցած կըլինէ:

Մեղու Հայաստանի վերջապէս համոզվելով թէ իբրեւ հրապարակախօս ինքն էլ պարտաւոր է մի ընտրելի ցոյց տալ, առաջարկած է Ամեն. Տ. Մակար Սրբազանին, և ես չունիմ ինչ ասելու, քուէն ազատ է մինչեւ իսկ, տէր մի արասցէ, Գեր. Մուրատեանցի ալ վիճակիլ: Այդ դէպքում ինձ մնում է նրա համար աղօթել որ «Մշակ սուանց ամօթոյ եղիցի» և մեք հակառակորդքս լինենք ստախօս և խաբեբայ:

[illegible] երեւում են նամակներ, որպէս թէ ռուսահայերից գրված, ո-րոնք յայտնում են թէ այն տեղ ամեն ոք Ներսէս և Խրիմեան 'ի բաց թողնելով որոշած կը լինեն Մելքիսեդեկին ընտրել և նոյնը խնդրած կը լինեն Պօլսոյ հայերից. սա՛ մի բացարձակ սուտ է յայտնի մեքենայիչների չնորհիւ մարմնացած, այլ ի զո՛ւր, ինչպէս որ ընթերցողաց այս համառօտ նկարագրութենէս երեւում է:

Բշ. օր (12 մարտ) ժ. 6—7 Համազումար ժողով Մայր Եկեղեցւոյ միջում ի նիստ գումարվեց, որ երկսեռ մի բազմութիւն, աւելի քան 3000 հոգի անհամբեր սպասում էր:

Ժողովին Նախագահում էր Ամեն. Եսայի Պատրիարք, զի այս անգամ եւս Ներսէս Սրբազան արժան չէր սեսած իւր ներկայութիւն, ուստի տկարութիւն պատճառելով յետ կեցած:

Մեր եկեղեցական հարց գէմքերի վերայ յայտնապէս նշմարվում էր տագնապի նշաններ, և մի և նոյն ժամանակ նոցանից ոմանք առաջարկեցին գաղտնի նիստ անել, ամեն կողմից տեսնուեցան դժգոհութեան բուռն նշաններ և Գեր. Մատթէոս Սրբազանի որոշիչ ձայն ամենայն ինչ դարձրեց նախնական վիճակին, և 'ի պատիւ հանդուցեալ Հայրապետին պատշաճ արարողութիւնք կատարվելուց յետոյ՝ քուէհամար սկսվեց, որոյ արդիւնք դարձեալ Ներսէսի նըպաստաւոր եղաւ քուէից առաւելագոյն մաս շահելով, հակառակ այնքան բազմաղիմի մեքենայութեանց և դաւանաց: Ժողովուրդ շօշափելի կերպով ցոյց տվեց իւր անսահման սէր և համակրութիւն դէպի Ներսէս Վարժապետեան, Նրա անուն ընդունելով երկարատեւ և ջերմ ծա-

փահարութեամբ և «Կեցցէ»ներով: Այժմ համագումարի ցանկում գտնվում են բացարձակ առաւելութիւն ստացողներ՝ յետագայք.

Ամեն. Տ. Ներսէս Վարժապետեան քուէ 63. Ամեն. Տ. Մակար Սրկաթոզ. Տեղապահ, քուէ 57. Գեր. Մելքիսեդեկ Մուրատեանց Առաջնորդ Զմիւռնիոյ, քուէ 51:

Ամենայն ոք տեսնելով արդարութեան յաղթանակ անձին Ներսէսի, ուրախութեամբ ցրվեցան, հաւատի լինելով որ Թադէի, Բարթուղիմեայ և Գրիգորի Աստուած դեռ չէ մոռացել Հայոց ազգին, և թէ նախանձախնդիր կը լինէ այդ պատկառելի սրբոց արժանի մի յաջորդ ընտրել 'ի շինութիւն և պայծառութիւն Սրբոյ Եկեղեցւոյն Հայաստանեայց:

Ձեր Ս. Առաջնորդ ընդունած այցելութիւնների փոխադարձութեամբ կը զբաղվէ և կրթական հաստատութեանց կ'այցելէ, Նրա հասակի փառաւորութիւն բաւական նպաստաւոր եղած է իրեն, և ինքն էլ հարմնացու օրիորդների նման (որոնք աշխատում են ամեն կարելի միջոցներով հաճելի լինել երիտասարդներին) ճըգնում է գտնել իւր հ—ր—ն: արդարեւ սա՛ մի օրէնք է, պէտք է որ մարդ հոգս ունենայ միշտ առաջ դնալու և մեծանալու:

Ակամայ երկարեցաւ գրութիւնս, թէև մանրամասնութիւններից խորշեցայ, որոց անշուշտ պատահած կը լինէք տեղւոյս ազգային թերթերում. սակայն ինչ որ է, ես առ այժմ դադարում եմ գրելէ, Դուք էլ փոքր ինչ համբերող եղէք, քիչ օրէն տեսնելու համար թէ Ազգ. Երեսփոխանութիւն ինչ ընթացք բըռնելիս է, և թէ ունեցա՛ւմ է կեցող դաւեր փշցրելու յաջողակութիւն, թէ կ'յնում է սմանց կողմանէ լարուած ծուղակների մէջ . . . :

ՆՄԴԵՀ

—

Մեծապատիւ խմբագիր Ա—ց—ց—ի

Ա—ր—տ—ն պատուական լրագրոյ,

ի Զմիւռնիա

ՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ՍՏՈՒԹԵԱՆՑ

Մեծապատիւ Տէ՛ր,

Մ—ն—Դ—ի 5333 Թիւ թերթին մէջ յօդուած մը կարդացինք Հ—չ—ն—ի անուամբ, ստորագրեալ Կարապետ քահանայ Տէօքմէճեան ստորագրութեամբ:

Տէօքմէճեան, Պիթեան այս ծերուկ պատգամախօսը, այնչափ շատ դարձած է սրբազան եւ ատանիին չուրջը և այնչա՛փ կուլ տուած սրբազան կնդրուկներու և հալուէներու թմրեցուցիչ ծուխը, որ բոլորովին փոփրած եայլ. յայլէ եղած, դրական առարկայը նետուեր է՝ ի լոյր հաւարութեան պատգամներ արտասելու և երբեմն ալ Խօսէմիջեան հետ ա—ն—ա—ն [illegible] . . . :

Ըլլ զարդ քահանային այս պատգամախօսութիւնները թէև լի են ստութիւններով, զրպարտութիւններով և խեղաթիւրեալ դէպքերով, սակայն հետաքրքրական են և կարեւոր, այնու զի, ինչպէս տողդ ապացոյցներ ունինք հաւատալու, հայրն աստուածոյ Արամազդ ներշնչած է զայս Առաջնորդարանի բարձունքէն: Վերոյիշեալ յօդուածը կերպիւ իւր չարունակութիւնն է այն հաչակաւոր Ց—ր—ե—ի յորում Ս. Առաջնորդ Մելքիսեդեկի պաշտպաններ ուզեցին հատուկութեան աչքը շլացնել: Այժմ և կրօնական պատկառելի ժողովը՝ Տէօքմէճեանի միջոցաւ իւր հին թմբուկը զարնելով կըճգնի իւր նախադահը ոչ միայն անմեղ հանել Խօսէմիջի խնդրոյն նըկատմամբ, այլև նմա ընծայել ոգի հեզութեան և համբերութեան (sic): Ողբերգութենէն վերջը կատակերգութիւնն էր այս:

Բայց ինչո՞ւ Տէօքմէճեան Հայրը այնչափ շտապ ու դողում կըհանէ հաս-

տատելու համար՝ թէ իւր սրբազանը անմեղ է: Ի՞նչ հարկ կար, կըսենք, այսչափ հայհոյախառն ստութիւններու և զրպարտութիւններու, եթէ Կրօնական ժողովոյ արարքը արդար էր և օրինաւոր: Ինչո՞ւ այժմ Ս. Մելքիսեդեկը արդարացնել կ'ուզուի հատարակաց առենին առջև, մինչդեռ երբեմն ինք Մելքիսեդեկ, արհամարհելով ժողովրդեան ձայնը, Խօսէմիջի խնդրոյն նկատմամբ և ո՛չ իսկ խօսք մը կ'ուզէր ընել զրկուած պատգամաւորներուն հետ: Ինչո՞ւ ուրեմն հայր Տէօքմէճեան այս միմոսական խաղը խաղալու կըճեռնարկէ, — վասնզի մեզ հետ ամեն ուշիմ ընթերցողք Ա—ց—ց—ի հրատարակութիւններէն քաջ տեղեկացած էին՝ որ Խօսէմիջի խառովութեանց միակ և միա՛կ սկզբնապատճառն անոնց պատուիրակաց ցուցած անձն էր:

Մենք Ա—ց—ց—ի ընթերցողները չըձանձրացընելու համար՝ մի առ մի չպիտի պատասխանենք Տէօքմէճեանի զրախօսութիւններուն. այլ պիտի ջանանք միայն Նորա յօդուածին գլխաւոր ստութիւնները մատնանիշ ընելու, որպէսզի ազգը միանգամ ընդ միշտ իմանայ՝ թէ Զմիւռնիոյ կըղերը ի՞նչ դեր կըխաղայ իրեն հետ:

Տէօքմէճեան՝ Խօսէմիջի քահանան կըպըռպռայ՝ խել մը Ճերեակայական ստորոգելիներ ընծայելով անոր: Եթէ այդ քահանան իւր բասծին պէս անարժան մէկն էր, ինչո՞ւ միճանց մէջ պաշտօն կըվարէր. ինչո՞ւ մինչեւ վերջին ժամանակներ Առաջնորդին սիրելին և աչաց լոյսն էր. և կամ, մինչեւ ցարդ միճակներու ո՞ր մէկէն այդ քահանայի նկատմամբ գանգատագիր եկած էր առ Կրօնական ժողովն: Ջրի մարդիկ զրպարտելը ուսուցանի ո՞ր գլխոյն մէջ սորված է մեր օրէնսգէտ քահանան:

Տէօքմէճեան, Առաջնորդը պաշտպանել կըկարծէ՝ յայտարարելով թէ «Ս. Առաջնորդը ես հրամանագիր կը գրէ և (քահանան) կառավարութեան ձեռօք Խըմի՛ր կըբերուի»: Այս խօսքերը բնաւ չեն համաձայնիր Ս. Առաջնորդի բերանոյն յայտարարութեանց թէ ես քահանայի ձեռքադ[illegible] բնաւ լուր չունէի: Արդեօք Հոգին սո՞ւրբն է որ Սիոնի վերնատան մէջ այլեայլ լեզուօք խօսել կուտայ մեր Ս. Հայրերուն:

Տէօքմէճեան՝ աչացին սուտ մը եւս կըզորէ՝ երբ Խօսէմիջի պատուիրակները «ինքնակոչ» և վայնս զրկող մեծամասնութիւնն ալ «չինծու, կեղծ և խարդախեալ» ցոյց կ'ուտայ: Մենք յաճախ 120էն աւելի ստորագրութեամբ հանրագրեր զրկեցինք թէ՛ առ Ս. Առաջնորդն Զմիւռնիոյ և թէ առ Ամեն. Ներսէս Պատրիարքն: Թո՛ղ Կրօնական պատճառելի ժողովը հրատարակութեան տայ մեր ստորագրութիւնները. եթէ մէկն մէկը ուրանայ իւր ինքնագիր ստորագրութիւնը, այն ատեն պատրաստ ենք մենք զրանենդներու սահմանեալ պատիժը կրել: Բայց եթէ հակառակը ապացուցուի, մեր խստակրօն քահանան խօսք կուտա՞յ, իւր ապաշխարանք իւր զրպարտութեանց, Սիմոն Սիւնակեացի դերը կատարել գոնէ մի օր, կամ մի ժամ . . . : Ցիրաւի, շատ հետաքրքրական պիտի ըլլար այս:

Տէօքմէճեան, իբր գաւճիկ ոք՝ կը հայհոյէ Խօսէմիջցիներուն, զանոնք «վա՜յ, հակառակասէր և խռովայոյզ» կոչելով: Եթէ չյարգէինք իր ալեւոր հասակը, հին հեղինակի մը հետ պիտի սախուէինք գոչելու. «որք զհայս Հայոց ուտեն և զլեզու . . . հաչեն . . . : Բայց մենք կըխնայենք իրեն, քաջ գիտնալով որ զինքը հայհոյելու թելադրող յանկոտ բնաւորութիւնը քաջանորդական ծառայութեանց արդիւնք է. ի՞նչ ընենք ա—ղ—է ս—ֆ—ս—ն—ա—ց—ը:

Տէօքմէճեան՝ իւր ստութեանց ամբարակին խոյակը կըբարձրացընէ՝ ըսելով թէ՝ Ա—ց—ց—ի և Խօսէմիջի պատուիրակք մինչեւ ցարդ Պետրոսեանի դրամով կըխօսէին և կըզործէին, և թէ ընդհակ դրամին հետ ամեն ինչ պիտի դադար առնու: Երբ նուիրական իրաւունքի մը պաշտպանութեան համար ժողովուրդի կողմէն ի գործ դրուած ջոհողութիւնները այսպիսի կոչտ ձև մը և դաւնելի դոյն մը կուտայ մեր . . . ատէր Հայրը, յայտնի կ'ապացուցանէ՝ թէ անձնուիրութիւն բառած կ'եւմ առաքինութիւնը բնաւ մուտ գտած չէ իւր սրտին մէջ, և թէ այնչափ սեէ իւր հոգին որչափ իւր կնդուկն ու վերարկուն: Սուտ զրպարտել, հայհոյել և չարախօսել, ահա առողջ եղած են մեր ալէ Հայրին սկզբունքն իւր յօդուածի մէկ ծայրէն միւսը, իսկ ապացոյցք իրենց բացակայութեամբ միայն կըփայլին:

Տեղւոյս սուտ մարգարէ Յովհաննէս Թաղէոսեանը եւ, Տէօքմէճեանէն ո՛չ նուազ խեղկատակ գրութեամբ կը ջանայ Մ—ն—ի մէջ Խօսէմիջի խնդրոյն այլանդակ և անճոռնի կերպարանք մը տալ: Այդ սրբակի Պարոնը, ինչպէս կերեւի իւր կցկտուր և բռնազբօսիկ ոճէն, հասարակաց առջեւ մ—ը—ն—ա—ն—ա—ն—ա—կ—ներու տարրերը կարծելու յիմարական գաղափարը ունեցած է: Մերթ յաջ կըյարձակի և մերթ յահեակ, մերթ զինւորին բուերու անձանց ոլլեր կ'որձակէ, և երբեմն ես իբր Նրբամիտ և բաշբոր ոք բողոքական պատուելիները խածնելու փորձ կը փորձէ: Այս մասին աւելորդ կըհամարինք երկար խօսիլ: Ես չափը միայն հարկ կըհամարինք աւելցնել՝ որ իւր Մ—ն—ի մէջ արձակած թուքը անիրաւ նախատինք մ՛է բովանդակ բողոքական աշխարհին: Աւելի արամաբանական է ըսել՝ որ Պ. Թաղէոսեան իւր երեւակայած ախոռին մէջ ինք միայնակ կըմնայ իւր վրայ հռուխելով լուսաւորեալ աշխարհի ծաղրն ու բըբիծը: Այս Տօն Կիշօթը լա՞ւ չէ՞ր ըներ եթէ իւր 8—10 տարիէ ի վեր բողոքականաց դէմ պատրաստած եղծը հրատարակելով՝ իւր անլուր յանդգնութեան և տգիտութեան չափը ստանար: Ո՞րչափ կ'ապաւէ արդեօք. — անշուշտ պատուելի Տիգրան Ալլահվերդեանի, ճշմարիտ հեղինակին Հ—ն—ս—ի և Մ—ր—ս— գրքոյկին . . . :

Ա—ց—ց—ի ընթերցողաց զբօսանք մը պատճառելու համար հարկ կըհամարինք մեր սուտ մարգարէին տգիտութեան գրչին կրող յօդուածէն հետեւեալ սխալները մատնանիշ ընել, յորս կըփայլին կատարեալ խակութիւն լեզուի կանոնաց, և մասամբ տխուր վիճակ հեղինակին:

«Նոյնպէս յիշեալ Պ. Նամակագիրը՝ Պ. Հէրրիք եւ այլ միսիօնարներուն ի լուր Ամերիկայի ժողովրդեան բազմատեսնախօսութեանց մէջ իրենց բըմայլելով բողոքական եղբայրներուն համար, չափազանց փառաբանութեանին կընկրտոգէ:» Ահա՛ Բաբելոնեան խառնակութիւն մը:

«Այս կերպով իրենց մրմըմը անկէ լռեցնելու ոքանչելի եղանակ մը՞ . . որ տկարամտութեան նշան է:» Անպատեհ զուգ, որ տկարամտութեան նշան է հարկաւ:

«Ցանկարծ նոմանօրինակ հակառակութենէ միմեալ տխուր դէպք մը մեր հորիզոնին վրայ սպառնալը կարդայի:» Հայկաբանութեան աղխառութիւն:

«Եւ Կրօնական ժողովը Զմիւռնիա վերադառնալու համար անոր գաւառ քանիցս ազդարարական նամակները առ ոչինչ [illegible]մարելով՝ կառավարութեան ձեռօք տարուեցաւ:» Գծրադարար Կրօնական ժողովը իւր սեպը անչարժ կեցած է. այս չինական պարբերութեան տէր բային՝ Պ. Թադէոսեանի մաղական գաւազանին տակ կեդրոնախոյս եղած է:

Խօսէմիջ,

14 Մարտ 1884 ՀՆՐՄԻՍ

—

ԹԷՐՃԻՄԱՆԸ ԼՅՐԵԱՐ

Զարմանալի՛ է ըսենք թէ ցաւալի, որ մեր լրագրապետաց չատերը սահմանին գաղափար չունին մամուլ պատուոյ թեան, անկախութեան և նոր ա՛ հասարակաց կարծեաց առջեւ միջտ բաց մնալու պարտաւորութեանը վրայ, կամ գոնէ գաղափար չունենալ կըցուցնեն, իրենց տրուած հրահանգաց համեմատ՝ խնդրոյ մը վրայ բոլորովին անիրաւաբար խօսելով:

Թող ներէ մեզ Թէրճիմանի պատ. խմբագրութիւնն եթէ զինքն ալ այդ լրագրապետաց չարքին մէջ կըկարծենք: Սա՛ Արշալոյսի թէմակ վերնագրով յօդուած մը կըհրատարակէ, անշուշտ Իզմիրի տարբեր աղբերներէն քաղելով, ուր Խօսէմիջի Հայոց խնդրոյն ամեն յառի կերպարաններուն պատճառը մեզ վերագրելով կըսէ, «Արշալոյս առաջ յիշեալ քահանային (տէր Աբրահամին) հակառակ կը խօսէր, իսկ հիմա զանի կըպաշտպանէ, ասկէ կըհասկցուի թէ յիշեալ լրագրին երբէք սկզբունք չունի» եւայլն:

Եթէ Թէրճիմանը Ի—ր—ն լաւ իրեն տ—ղ—ն ա—ր—ն—ներուն չկապուելով բարեհաճէր անգամ մը գոնէ աչքէ անցունել Արշալոյսի 1242—43 և հետագայ թիւերը, պիտի տեսնէր որ առաջինին մէջ ուրիշ մը ստորագրութեամբ նամակ մը միայն կայ իբրեւ տէր Աբրահամ քահանայի հակառակ խօսող և յետագայ թիւերուն մէջ ալ՝ դարձեալ Խօսէմիջէն զրկուած ուրիշ մը ստորագրութեամբ նամակ մը, որ նախորդ նամակին կըպատասխանէ և բոլորովին կըպաշտպանէ յիշեալ քահանան ընդդէմ նախորդ նամակին: Եթէ կըսենք Թէրճիման անգամ մը Արշալոյսի այդ թիւերն աչքէ անցունելու ծանրութիւնն յանձն առնէր, պիտի տեսնէր որ Արշալոյսի խմբագրութիւնն իր կողմէ խօսք մը, բառ մ'անգամ չէ արտասանած յիշեալ քահանային ոչ նպաստաւոր և ո՛չ ալ աննպաստ, այլ միմիայն երկու կողմանց կարծիքներն ու համոզումներն հրատարակած է, որոց մին կըսէ թէ տէր Աբրահամ յանցաւոր է միւսն ալ կըպատասխանէ թէ տէր Աբրահամ անմեղ է: Ուրեմն Արշալոյս լրագիրն այս պարագային մէջ ուչ այլ ինչ է, եթէ ոչ հասարակաց կարծիքն իրարու ընդհարելու միջոց մը, վերջապէս ներկայիչ մը մամուլ՝ որոյ սկզբունքն ու պաշտօնն է արդէն հասարակութեան կարծիքներն ի լոյս ընծայել որ և է հասարակաց խնդրոյ մը մասին:

Արդ, Թէրճիման կամայ է որ Արշալոյսի յիշեալ թիւերն երբէք տեսած չըլլալով՝ լոկ իրեն տ—ղ—ն ա—ր—ն—ներուն հրահանգներուն համեմատ կըխօսի, և այն ատեն ուրիշին խօսքին համար ուրիշ մը դէմ կըզինի յանիրաւի, և կամ այն է՝ որ Արշալոյսի այդ թիւերը կարդալով հանդերձ՝ երկու կամ աւելի անձանց լրագրոյ մը միջոցաւ յայտնած կարծիքներուն այդ լրագրին կըվերագրէ, և այն ատեն [illegible] ո՛ր գաղափար չունի մամուլ ազատութեան, անկախութեան և նորա՛ հասարակաց կարծեաց առջև միշտ բաց մնալու պարտաւորութեանը վրայ:

Բայց պա՞հ մ'ընդունինք թէ, լրագիր մը ուրիշին մէկ նամակը, յօդուածը, վերջապէս կարծիքն հրատարակելով՝ ինքն ալ համամիտ, համակարծիք, համախոհ եղած գտնուած ըլլայ: Ուրեմն ինչ պիտի ըսէ Թէրճիման, քանի որ տէր Աբրահամի հակառակ խօսող նամակին ի պատասխանի՝ զինքը պաշտպանող նամակն ալ հրատարակած ենք: Զէ՞ մի որ այն ատեն տէր Աբրահամի պաշտպան կանդնած եղանք արդէն, ըստ Թէրճիմանի եզրակացութեան:

Թէրճիման իր խօսքն եզրակացունելով կըյարէ «Արշալոյս փոխանակ տաճկերէն բառերն ուրիշի սորվեցնելու ելլելու . . . եւայլն:»

Հոս ահա կըտեսնուի, որ Հայ խմբագրաց ոմանց նման Թէրճիման եւս լրագրի մը մէջի նամակագրին ու բուն լրագրոյ խմբագրութիւնն իրարմէ զանազանել չուզելով, ուրիշի մը գրութեան պատասխանել ուզելով՝ լրագրին խմբագրութեան կուղղէ իր խօսքը: Ի՞նչ պիտի ըսէր արդեօք Թէրճիման, եթէ իր թերթին մէջ հրատարակեալ որ և է նամակի մը պատասխանել ուզելով ուղղակի իրեն ուղղէինք մեր խօսքերը, ծաղրելի չը՞ պիտի թուէինք իրեն: Եւ

ահա ճիշդ [illegible]

[illegible]

Թէրճիման [illegible] մենք եղած ենք Խօսէմիջցիներուն բողոքական [illegible] թէ մեր հրատարակութիւնը [illegible] ներ են [illegible] — տառերուս [illegible] ուռ բլուր [illegible] է մեր համար: Արդէն շատ [illegible] թէ [illegible] կընած մեր [illegible] թէ ճշմարտութեան [illegible] հալածուի, կը չարախօսուի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՒ ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աթէնք, 27 մարտ. — Երեսփոխանական ժողովն Օրինաց 17 յօդուածները քննեց։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամք կրկին ներկայ գտնուեցան նստին և սոյնպէս բացակայութեան քաղաքականութիւնը թողուցին։ Յանդիմանեցին կառավարութիւնը թէ իր արտաքին քաղաքականութեան համար պայծառ և վճռական ուղի մը գծել չուզեր, որով անծանօթ կըմնայ Դաշինքին ընթացքն որոյ պիտի հետևի։

Նախմըտրկի դուքսը պատուիրակ զրկեց Թագաւորին, ծանուցանելով թէ իր նաւատորմով Բիրէա պիտի հասնի Ապրիլ 2ին։

Նաւատորմն հելլենական ջուրերուն մէջ կըմնայ։

Զեկուցուի որ Թագուհւոյն ի Բէթերպուրկ մեկնումն, որ Ապրիլ 7ին որոշուած է, յետաձգուելի։

—Բարիզ, 27 մարտ—Երեսփոխանական ժողովն երսուն երկու ձայնից դէմ երեքհարիւր յիսուն ձայնով ընդունեց օրակարգ մը, գնահատելով Մադագասկարի խնդրոյն մէջ Նախարարութեան քաղաքականութիւնը։

— Աթէնք, 27 մարտ—Երէկ երեսփոխանական ժողովոյ անդամք ուղղուած թուոյն չափ չըգումարելով, նիստ չկայցեց։

Գաղղիական Վէ[illegible] մարտանաւըն այսօր Սիրա մեկնեցաւ։

— Լոնտրա, 28 մարտ։—Թայմզ կըսէ թէ Գաղղիա մտադիր է Չինական ծովեզերեայ քաղաք մը գրաւելու, իբր երաշխաւորութիւն պատերազմի տուգանաց վճարման։

Անգլիոյ Թագուհւոյն չորրորդ որդի Ալպանիի դուքսը մեռեր է, Քանի մէջ։

— Լոնտրա, 28 մարտ — Այս առաւօտուն Թայմզ կըհաստատէ, թէ Գ. Գլատստոն միշտ կըտառապի, և թէ իր բժիշկին խորհուրդն անսալով տունէն չըմեկնիր, բայց երբեմն այցելութիւններ կընդունի։

—Պէրլին, 28 մարտ։ — Բէթէրսպուրկէն կըգրեն թէ, Վարշաւիոյ կողմերը, զինուորական հրամանատարութեանց մէջ կարևոր փոփոխութիւններ եղան։

—Սթօքոլմ, 28 մարտ—Տուէտի կառավարութիւնը մտադիր է խորհրդարանէն առնել օրինաց նոր ծրագիր մը ի մասին զինուորական վերակազմութեան այդ վերջնոյս կողմէ մերժուածին հակառակ հիման մը վրայ հաստատել։

— Պէրլին, 28 մարտ։— Այսօրուան [illegible] Ալմանիոյ [illegible] կըծանուցանէ թէ, Կիէֆ կայսրն իր ներկայութեան ընդունեց Շէլնտորֆ զօրավարը, որ տեղեկագիր մը մատոյց առ Ն. Վեհափառութիւն, Ռուսիոյ սահմանագլուխը կեցող Գերմանական զօրաբանակաց թուոյն զեղչման վրայ։

Կայսրն հաւանեցաւ այս տեղեկագրին եզրակացութեանց, ուստի զեղչման համար մօտերս հրաման պիտի տրուի։

— [illegible] լրագիրը կըսէ թէ, պաշտօնութիւն առնի հերքել այն լուրն որ տարածուեցաւ թէ Աւստրիոյ կայսրը միջամտած ըլլայ իտալական կառավարութեան ի նպաստ բրոզականութի։ [illegible] կըծանուցանէ թէ, մօտերս պիտի հրատարակուի բրոզականութի շրջաբերական գիրերը մասին իր վարչական ամփոփ այլուր քան ի Հռոմ փոխադրումը։

—Մատրիտէն կիմացուի [illegible] թէ, Սպանիոյ ի Պէրլին, ի Վիէննա, ի Հռոմ և ի Բէթերպուրկ ունեցած ներկայացուցիչներուն [illegible] աստիճանին բարձրացումն առաջիկայ տարուան յետաձգուած է, քանզի գանձուց նախարարը կընդդիմանայ ելմտացոյցին վրայ նորանոր ծախքեր աւելցնելու։

ՍՈՒՏԱՆ

Հեռագիրք Հետևեալ լուրերը կը բերեն.

«Խարթումէն քանի մը մղոն վար, Նեղոսի աջ եզերքին վրայ, Հալֆայայի մէջ կը գտնուէին 800 Տաճկաներ, որոց զէնքեր տուած էր զօրավարը, և որք հաստատուն մնացած էին իրեն։ Սակայն թշնամին կը պաշարէր զիրենք, գետոյն ընթացքն իրենց կամուրջն համեմատ ուղղելով և նաւերն արգիլելով։

Զօրավար Կորտոն որոշած էր թէ երեք կողմէ պիտի յարձակէին, երբ մարտ 14 երեկոյին Հալֆայայի մարդոց երեք հարիւրը Խարթում փախչիլ փորձելով պաշարողներէն պաշարուեցան և իրենցմէ հարիւր չափ ջարդուեցան։ Երեք նաւեր զերկուեցան առանց օգնութեան, բայց շատ ուշ հասան և միայն երեք փոքր նաւեր կարողացան ձեռք ձգել զորս գրաւած էին ապստամբները։

Այս արկածն սոսկացոյց զԿորտոն պաշտպանողներն մնացեալ մասին օգնութեան համար։ Մարտ 15ին գետէն վեր իջաւ 1,200 մարդով, թէպէտև պարտութեան սպրդումին կոտրուիլը խիստ վտանգաւոր պիտի ըլլար։ Տաճկնաւք պահպանուած էին պղնձեայ տախտակներէ և կը կրէին լեռնային թնդանօթներ։ Զօրականք պաշտպանուած էին նաւերուն խորերը։ Այս ձեռնարկն յաջողեցաւ և մարտ 15ին գիշերը նաւք և շոգենաւք Խարթում հասան, Հալֆայայի պաշտպանողներն ու բազմաթիւ զէնք և արջառներ առնելով։ Երկու մարդեր սպանուած էին։ Հետևեալ օր, Կորտոն զօրավարը կը պատրաստէր յարձակիլ, կառավարութեան պալատին դէմ, Նեղոսի աջ եզերքը բանակող ապստամբաց վրայ։ Մեծ ցոյց մ՚եղաւ ի նպաստ իրեն։»

Հետևեալ հեռագիրն ալ Խարթումէն ուղղուած է առ Թայմզ մարտ 16 թուով.

«Զօրավար Կորտոնի կողմանէ, Խարթումի հիւսիսային կողմը գտնուող Հալֆայա քաղաքը զերկուած զօրօգնութիւնն հասաւ, պաշտպանողաց պահակազօրք կազմող 500 զօրականները բերելով։

Ասոնցմէ երկու հոգի միայն մեռած են։ Զօրականք ձեռք ձգած են 70 ուղտ, 18 ձի և բազմաթիւ արջառ։

Կորտոն զօրավարը մտադիր է յարձակիլ 300 ապստամբաց մի մասին վրայ, որք Կապոյտ Նեղոսի աջ եզերց վրայ կըգտնուին։»

Լ[illegible]ի պատմածին նայելով Պոլսոյ մէջ աղջկանց համար արուեստի դպրոց մը պիտի հիմնուի Վեհ. Սուլթանի բարձր հովանաւորութեան ներքև։ Երեք հարիւր աղջիկունք պիտի ընդունուին անդ։ Երկու հարիւրն ամիսը կէս ոսկի պիտի վճարեն, հարիւրը ձրի պիտի ընդունուին։ Վեհ. Սուլթան հրամայեր է 15 հազար դրշ. տալ դպրոցին կահաւորութեան ծախուց, և տարուէ տարի հարիւր ոսկի տալ դպրոցական ծախուց համար։

Արէտէի կուսակալ Ֆօթհատէս փաշա անցեալ շաբթու ճամբայ ելաւ Պոլսէն իր պաշտօնատեղին մեկնելու։ Մեկնելէն առաջ Վեհ. Կայսեր ներկայացաւ։ Արէտէի մէջ առկախ մնացած խնդրոց մասին պէտք եղած հրահանգներն ստացած է Ֆօթհատէս փաշա։

Կ'ըսուի թէ զինուորական ուսման վերաբերեալ երկ[illegible] գիրք պիտի հրատարակուին [illegible] լեզուով, Վոն [illegible] Գոլց փաշայի նախաձեռնութեամբ։ Այս գրքոյց առաջինը [illegible] պիտի ունենայ [illegible], որ կը վերաբերի [illegible] առաջին տարուան ուսումներուն։ Երկրորդը, զոր Կոլց փաշա հեղինակած է, պիտի անուանի [illegible]։ Այս գիրքերը տաճկերէնի թարգմանուած են Օսմ. սպայակոյտի դպրոցին դասատու Թաշկր պէյի կողմանէ։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Լ[illegible]ի մէջ կարդացինք «Կ. Մրքելեան» ստորագրութեամբ նամակ մը, որ իբր թէ յիշեալ լրագրոյ մէջ նոյն ստորագրութեամբ հրատարակուած երկար նամակին համար երեսուն մէջ ձևի ուղղելու պատասխանելու նպատակաւ, կըհրաւիրէ զմեզ որ խոստանանք մեր թերթին մէջ հրատարակել տեղեկագիր մը զոր պիտի պատրաստեն նշանակեալ երեք անձինք։

Գ. Մրքելեանի այս առաջարկը թէ և մութ, սակայն առ ըսել կուզէ կարծենք թէ այդ նշանակեալ երեք անձինք տեղեկագիր մը պիտի պատրաստեն լուսաբանող թէ մենք իրօք 30 մէճիտ պահանջած ենք կամ ոչ։

Եթէ այս է Գ. Մրքելեանի առաջարկը, բոլոր մեզ անընդունելի է։ Վասնզի նախ Գ. Մրքելեան փոխանակ այս կամ այն անձին տեղեկագրին դիմելու, պէտք էր որ իր նամակին մէջ գրաւոր պատասխանէր, թէ այնինչ աւեն, այնինչ տեղ, այնինչ անձին առջև այսպիսի առաջարկութիւն մը բրած ենք իրեն։ Երկրորդ, Պարոն Մրքելեան չիմացուներ թէ այդ նշանակեալ անձինք ինչ պիտի ընեն, ինչ կերպով պիտի քննեն խնդիրը, դատաստանի կամ դատարա՞ն պիտի կազմեն, երկու կողմն հարցաքննելով կամ դատելով վճի՞ռ պիտի արձակեն, քննութեան կամ դատաստանին հետևա՞նքը պիտի տեղեկագրեն, վերջապէս ի՞նչ պիտի ընեն։ Գ. Մրքելեան եթէ կըհաճի, նախ թող այս կէտը լուսաբանէ մեզ, մեր թերթին միջոցաւ, որպէսզի մենք ալ ըստ այնմ պատասխանենք, թէ իր նշանակած անձերն, ըստ իր առաջարկութեան, պիտի ընդունի՞նք կամ ոչ, կամ ուրիշներ (դարձեալ ըստ իր առաջարկութեան) պիտի առաջարկե՞նք կամ ոչ։

Աչքէ անցուցինք տէր Կարապետ քահանայի ընդդէմ [illegible] գրած նամակին մնացորդ մասերն ալ։

Արդէն չափէն խօսեցանք իր մէջ բերած քանի մը խնդրոց վրայ, քանի որ շատ իսկ խօսուեցան, և որոց պատասխանները տրուեցան այլևայլ առիթներով։

Գալով մեզ վերաբերեալ արտայայտութեանց, չարժէր որ վիճելու զիջանինք այսպիսի անձի մը հետ, վասնզի ոճէն կ'երևի թէ Ն. Սրբազնապատուութեան օծեալ գլուխն խոպան անընդունակ է իմաստասիրական վիճաբանութիւններ հասկնալ և հետևաբար վրան ձաւելու։ Մեր ալեւորն աւելի լաւ է որ իր չարականներովն զբաղի։

Նախորդ թուով, տեղւոյս պաշտօնական թերթին մէկ ենթադրութիւնն արտատպած էինք, իբր թէ Հարենց էֆէնտիի թերամիէլի կայարան ըլլալու տեղն անյարմար դատելը լոկ պատրուակ մ'է ժամանակ շահելու համար։ Մեր ստացած մասնաւոր տեղեկութիւնք կըստուգեն սակայն, թէ Հարենց էֆէնտիի այդ առաջարկը պատրուակ մը ըլլալէ հեռի է, թէ իրօք տեղն անյարմար է, և թէ արտօնատէրը միշտ պատրաստ դրամագլուխ մը գոյացուցած է արդէն և Եւրոպայէն ստացուած գործիքներն հանելէն անմիջապէս ետև շինութեանց պիտի ձեռնարկէ, հակառակ այլ ու այլ ենթադրութեանց։

— Կը յիշեն ընթերցողք, որ անցեալներս Հրէայ աղջկան մը մահմետական կրօնն ընդգրկելու համար բրած դիմումները պատմած էինք, որոյ կը հակառակէր Հրէայ համայնքութիւնն առարկելով թէ աղջիկը ճնշման ենթակայ եղած է, և թէ ներքին համոզմամբ չէ կրօնափոխութեան դիմեր։ Անկէ ի վեր այս խնդիրն առկախ մնացած էր մինչև երկուշաբթի օր, ուր լուծուեցաւ տեղւոյս վարչական ժողովոյ մէջ, ի ներկայութեան Հրէից Րաբունապետին և այլ ունկնդիր անձանց։

Ժողովոյ կողմէն հանդիսապէս հարցուեցաւ աղջկան թէ, իրօք իր խղճին համեմատ և ներքին համոզմա՞մբ կը դիմէր Իսլամ կըրօնի, թէ ոչ որ և է ճնշում կամ ակնկալութիւն մղած էին զինքն առ այդ որոշում։ Աղջիկը պատասխանեց թէ, իրօք և բացարձակապէս իր խղճին և ներքին համոզման թելադրութեամբ կուզէր ճշմարիտ կրօնքին այսինքն իսլամութեան փարիլ, թէ իր վրայ որևէ ճնշում բանեցուած կամ ակնկալութիւն մը ունեցած չէր, թէ իր այս որոշումն անդառնալի էր, և թէ վերջապէս արդէն տարիներ կան որ այդ որոշումն բրած էր, հետևաբար ինք իսլամուհի մ'էր այսուհետև և ոչ թէ հրէուհի։

Րաբունապետն առանձին հարցաքննեց աղջիկն՝ որ միևնոյն պատասխանները կրկնեց, հետևաբար աղջկան համոզումն յարգելով իսլամուհի ճանչուեցաւ։

— Երկուշաբթի կէսօրէն վերջ, ժամն երկուքը տասը վայրկեան անցնելով երկրաշարժի բուռն ցնցում մը տեղի ունեցաւ մեր հողին վրայ։ Սոյն միջոցին, Թօթիւատիի Ֆէրիտանէին պատուարք բաղդ գործաւոր մը, գետին կ'իյնայ դժբաղդաբար և կը վիրաւորուի։

— Գերմանիոյ, Անգլիոյ և Ամերիկայի դպրոցներու մէջ իրենց ուսմունքն աւարտող քըսան և ութ աշակերտներ, Սուրիոյ կողմանց հնութիւններն այցելելու համար ճամբայ ելլելով, անցեալ շաբթու մէջ քաղաքս հասած էին։ Ասոնք Նիմէսի աւերակներն այցելեցին և շաբաթ օր մէկ մասն ի Պոլիս և միւս մասն ի Բիրէա երթալու համար մեկնեցան քաղքէս։

— Վկայեալ փաստաբան Պօղոս էֆէնտի Վարդեանի գրասենեակը կը գտնուի մեծ Գարա Օսման Խան թիւ 9, ուր կը գտնուի, բացի կիրակիէ՝ ամեն օր մինչև կէս օր։

—Կայսերական թանգարանի տնօրէն Համտի պէյ մեր քաղաքն հասաւ, և երկուշաբթի օր մեկնեցաւ ի Պէրկամա, ուր Գերմանացւոց հնախուզութիւններն աչքէ անցունելով գտնուած առարկաներէն կայսերական թանգարանի ինկած բաժինն որոշելու համար։

— Դասապայի երկաթուղւոյ տնօրէնը կիրակի օր Պոլիս մեկնեցաւ։

— Տեղական կառավարութիւնն իմանալով թէ Մէյէտի մէջ երկու հին արձան գտնուեր են, անոնց գնահատութիւնն ընելու համար յատուկ մարդ զրկեց։

— Տեղւոյս պատժական նախագահ Ատէնի նախագահ Հաֆըզ Րիֆաթ էֆէնտի Պոլիս պիտի մեկնի Արդարութեան գործոց պաշտօնէութենէն արտօնութիւն խնդրած և ստացած ըլլալով։

— Անցեալ թուով բսած էինք թէ, մեր Վիլայէթին մէջ [illegible] հազար [illegible] վրանաբնակներ բնակարաններու մէջ հաստատուած են, այժմ մեր Վալի Կուսակալին ջանիւք երեք հազար քանիներ հոգի ևս բնակարաններու մէջ զետեղուած են։

— Անցեալ շաբաթ օր Չէշմէի մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը տեղի ունեցեր է։

— Այտընէն կ'իմացուննեն թէ, Եաղճըլար գիւղակին մէջ Ալի Զավուշ օղլու Թահիր անուն աւազակ մը ձերբակալուեր է։ Այս աւազակն անցեալներն յիշեալ գիւղակին բնակիչներէն Հաճի Մուսթաֆա անուն անձի մը տունը կը մտնէ գիշերայն, և զինքը վիրաւորելով կին մը կը բռնաբարէ։

— Թուլ Ատայի մէջ ալ Քասըմ անուն մէկն աղջիկ մ'առևանգած ըլլալով կըձերբակալուի և կը բանտարկուի։

— Կ'ըսուի թէ Ֆրանկաց թաղին մէջ շաքարավաճառ մ'ինքզինքը կախեր է։ Չգիտցուիր թէ ինչ է այս անձնասպանութեան շարժառիթը։

— Հանրածանօթ բարեգործ Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեան վերջերս չորս ձուլածոյ [illegible] նուիրեց տեղւոյս Հաճիխիմեանց Նորաշէն դպրոցին համար։

— Մեծ. Պալեօզեան Կարապետ էֆէնտի դառն կորուստ մ'ըրաւ իր տիկնոջ մահուամբ։

Տիկին Պալեօզեան իւր մահկանացուն կնքեց երեկ և այսօր յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ։

Իզմիր, 20 Մարտ 84

Խմբագիր Տէր,

Երախտագիտական անկեղծ զգացումներ քաղցր պարտաւորութիւն մը կըդնեն իմ վրայ, ջերմ շնորհակալութիւններս յայտնելու համար քաղաքիս Ազգասիրաց Ընկերութեան։ Ինչպէս ծանօթ է ամենուն մարդկութեան բարերար սոյն պատկառելի ընկերութիւնն երբէք առիթ մը փախցուցած չէ կարօտ հիւանդաց և աղքատաց ամեն դարման, խնամ և օգնութիւն հայթայթելու մասին։ Նպատակս սոյն բարերար ընկերութեան գովեստներ ընել չէ աստ, նա շա՛տ և շատ գովեստներէ գեր ի վեր է, Նորա՝ մարդկութեան լքեալ և կարօտ դասին մատուցած ծառայութիւնները կենդանի յիշատակարաններ և գովեստից կոթողներ են արդէն, այլ կուզեմ ի լուր աշխարհի ուրիշ հազարաւոր անհատից նման առ այդ ընկերութիւն ունեցած անմոռանալի երախտագիտութիւնս և շնորհակալութիւնս հաշակել, իմասին այն անձնանուէր խնամոց և դարմանից զորս փութաց ընծայել մահուան հետ մաքառող ծերունի մօրս, դրկելով միշտ իր բժիշկին յայցելութիւն մինչև յառողջութիւն հիւանդին։

Արդ, խմբագիր տէր, ի սէր արդարութեան խնդրելով որ բարեհաճիք սոյն երկտողս հիւրընկալել ձեր պատուական թերթին մէջ,

Մնամ յարգանօք

[illegible] Սարգիս Յակոբեան

ՆԵՄՊԱՅԻ ԸՆՏԻՐ ՍԵՒ ԽԱՎԵԱՐ, ամենուն դրուշ օխան։ Կը ծախուի Եսիլ Գալըք բազար փողոց, թիւ 1, Պ. Սթէֆանօ Բ. Թէրբեանտաֆիլլի մթերանոցը։ Գնորդները միշտ գոհ եղած են։

գործակալութիւնք
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

QUEEN Թագուհին Ապահովական ընկերութիւնը կապահովէ կեանք, ցկեանս հասոյթ (rente viagère) և աղջկանց օժիտներ մասնաւոր և օգտակար պայմաններով։— Կապահովէ նաև հրդեհի դէմ շէնքեր, կահկարասիք, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ ևն ևն. թէ՛ Զմիւռնիոյ և թէ՛ շրջակայ գիւղերուն մէջ առաւելագոյն օգտակար պայմաններով. նոյնպէս նաև փոքր Ասիոյ, Սուրիոյ, Քարամանիոյ Ցունաստանի, Ռումանիոյ և Ռումէլիի գլխաւոր քաղաքաց, Միջերկրական, Յոնիական, Արշիպեղեան կղզեաց մէջ, թէ ուղղակի կերպիւ և թէ իւր փոխ Գործակալաց միջոցաւ, որք Զմիւռնիոյ Ընդհանուր Գործակալութենէ կախումն ունին։

QUEEN INSURANCE C°. L^d
RELIANCE MARINE INSURANCE COMPANY
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ՖՐՔ
ՎԿԱՅԵՆ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 ԼԻՐԱ

RELIANCE Վստահութիւն ծովային Ապահովական ընկերութիւնը կապահովէ շոգենաւներու յանձնուած Ապրանք և Սուսի՝ ծովային արկածներու և վտանգներու դէմ, թէ Զմիւռնիայէն ուրիշ տեղ ղրկուած առեն և թէ օտար նաւահանգիստներէն Զմիւռնիա փոխադրած առեն. նոյնպէս փոխադարձաբար Միջերկրական ծովու մէկ նաւահանգիստէն ուրիշ մը փոխադրուած ժամանակ։

Զմիւռնիոյ մէջ գիները խիստ չափաւոր են։

Կորուստները անմիջապէս կը վճարուին Զմիւռնիոյ կամ Անգղիոյ մէջ ապահովելոյն կամքին համեմատ։

ԴՐԱՄԵՆԵԱԿ Ֆրանկաց թաղ Պաէնոքուլոյի Ֆէրխանէն թիւ 2 և 3
ՃԻՒՂ Բէչութմալճըլար պաշի Սէֆէրեան խանի վերի յարկը թիւ 3
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ
Ճօն Ա. Ա. Կուք

Ապահովել ուզողները կրնան նաև դիմել Սէֆէրեան խանին քով Եսայեանններու մաղազան ուր կը գտնուի
ՓՈԽ ԳՈՐԾԱԿԱԼ
Յ. Կ. Հիւսնեան

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել վերոյիշեալ խանին վերի յարկը թիւ 3 մասնաճիւղին
ՏՆՕՐԷՆ
Բիքէր Ռ. Կուքի

QUEEN Ընկերութիւնք իւր 2,000,000 Անգղիական ոսկոյ դրամագլխին հետ միասին ունի նաև բաժնետարց ԱՆՍԱՀՄԱՆ երաշխաւորութիւնը, որով կատարեալ վստահութեան արժանի է։

Ընդ. Գործակալը ՃՕՆ Ճ. Ա. ԿՈՒ լիազօր արտօնութիւն ունի ընկերութեանց դէմ եղած որ և է գանգատանաց և խնդրանաց պատասխանել և եղած կորուստները ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ վճարել։

THE
LIVERPOOL & LONDON & GLOBE
INSURANCE COMPANY
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ և ԼՕՆՏՕՆ և ԿԼՕԲ
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աշխարհիս մէջ գտնուած հրդեհի ապահովական ընկերութեանց
ՄԵԾԱԳՈՅՆԸ
Դրամագլուխ ի պատրաստի 6,679,175 Ստր. ոսկի
1881 տարեկան հասոյթ 1,632,484 » »
Ընկերութիւնը հիմնուելէն ի վեր վճարած կորուստը
17,742,921
Անսահման պատասխանատուութեան բաժնեկիցներու
—o—
Այս ընկերութիւնը կապահովէ հրդեհի դէմ թէ՛ Իզմիրի և թէ՛ շրջակայից մէջ շէնքեր, կահկարասիներ, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ, գործարաններ ևն. Անգղիական ամենէ մեծ ապահովական ընկերութեանց պայմաններուն համեմատ։
Ընկերութիւնը կապահովէ նաև կեանք, աղջկանց օժիտ, ցկեանս եկամուտ, (rente viagère) ևն ևն
Ապահովելոց տրուած վերջին բաժնեգինք (շահու բաժանումով միասնեղ) $1^3/_4$ % եղան, տարեկան ապահովելալ գնոյն վրայ։
Գործակատար
ՃՕՆ Տ' ԱՆՏՐԻԱ
Ֆրանկաց թաղ, Անթուան տ'Անտրիայի Ֆէրխանէն
Ապահովել ուզողը կրնայ դիմել նաև Եօլ-Պէտէսթէն Փոխ Գործակալք Ս. Սպարթալեան եղբարց սեղանատունը։

EUGÈNE DE FRANCONY
A BORDEAUX
—
ԷՕԺԷՆ ՏԸ ՖՐԱՆՔՕՆԻ
Ի ՊՕՐՏՕՅ
—
Վաճառատուն ընտիր Գինեաց
Սոյն վաճառատան գինեաց համբաւ անօթ են իրենց ընտրութեամբն ու ազնուութեամբ, գնոյ չափաւորութեամբն ու անխարդախութեամբ։
Իզմիրի մէջ սոյն վաճառատունին իւր ներկայացուցիչն ունի Յ. Գ. Վէմեան, Ֆրանկաց թաղ, Վիթէլի Նոր Ֆէրխանէն։
Կը ծախուին նաև Պորտոյի ամենաընտիր տեսակ գինիներ, Բիւրաշօ Մարսալա, Վէրմութ, Շէրի, տեսակ տեսակ Շամփանեաներ ամէնքը խիստ չափաւոր գիներով։
Սէլանիկի ամենաընտիր Նէօտուս գինի 1/4 մէճիտ օխան. Այս գինին մասնաւորապէս յանձնարարուած է քաղաքիս նշանաւոր բժիշկներուն կողմանէ, իբր խիստ ննդարար և ուժարեր։
Գնել ուզողք կրնայ դիմել նաև առ Կ. Մըքըլեան, Ռուսպէյէ Պէտէսթէն։

CHEMIN DE FER OTTOMAN D'AIDIN

ԱՅՏԸՆԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

—o—

1884, Մարտ 16էն սկսեալ, երթեւեկութեանց ժամանակացոյց

ԻԶՄԻՐԷՆ ՍԱՐԱՅՔԷՕՅ		ՍԱՐԱՅՔԷՕՅԷՆ ԻԶՄԻՐ	
Կայարան	ժամ	Կայարան	ժամ
Բուճի ա	6· 40	Սարայքէօյ	7· 10
Փէյլէր	6· 45	Օրթագչի	7· 40
Բարաթոս	7· —	Հօրսունլու	8· 5
Քազամիր	7· 40	Քույունձաք	8· 25
Ճումա օվասը	7· 55	Նազլը	9· —
Տէվէլի քէօյ	8· 10	Աթչա	9· 20
Փաէսօ	8· 25	Սուլթան Հիսար	9· 35
Թրիանտա	8· 40	Չիֆթէ Գ . . .	9· 50
Թօրպալը	9· 10	Քէօշք	10· 5
Ձէլլատ	9· 30	Խումպալը	10· 25
Բօզ փունար	9· 55	Ալոզն	11· 10
Այասուլուք	10· 30	Քարափունար	11· 30
Ազիզիէ	11· 10	Հէյվէլի	11· 40
Պալաչըք	11· 40	Տէյիրմէնձիք	12· 10
Տէյիրմէնձիք	12· 10	Պալաչըք	12· 30
Հէյվէլի	12 20	Ազիզիէ	1· —
Քարա փունար	12· 30	Այասուլուք	1· 40
Ալոզն	1· 10	Բօզ փունար	2· 20
Խումպալը	1· 30	Ձէլլատ	2· 40
Քէօշք	1· 45	Թօրպալը	3· —
Չիֆթէ Գ . . .	2· —	Թրիանտա	3· 20
Սուլթան Հիսար	2· 15	Փաէսօ	3· 40
Աթչա . . .	2· 30	Տէվէլի քէօյ	4· —
Նազլը	2· 50	Ճումա օվասը	4· 20
Քույունձաք	3· 15	Քազամիր	4· 45
Հօրսունլու	3· 40	Բարաթոս	4· 55
Օրթագչի	4· 5	Փէյլէր	5· 5
Սարայքէօյ	4· 40	Բուճի ա	5· 10

ՊՈՒՃԱ ՆԻ ՍԷՏԻՔՈՅ

ՅԱՏՈՒԿ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
Գարնան եղանակին համար
Սկսեալ Կիրակէ 16 Մարտ 1884

ԲՈՒՆԹԱՅԷՆ ՍԷՏԻՔԷՕՅ

Հասարակ օրեր			Չորեքշաբթի միայն			
Կայարան,	ժամ (Կ. Ա.)		Կայարան,	ժամ (Կ. Ե.)		
Բունթա	6. 40	9. —	Բունթա 12. 15	3. —	5. —	6. 50
Փէյլէր	6. 45	9. 5	Փէյլէր 12. 20	3. 5	5. 5	6. 55
Բարաթոս	7. —	9. 20	Բարաթ. 12. 35	3. 20	5. 20	7. 10
Պուճա	8. 25	9. 25	Պուճա. 12. 40	3. 30	5. 30	7. 15
Քազամիր	7. 40	9. 45	Քազամ. — . —	3. 50	5. 50	— —
Սէտիքէօյ	7. 50	9. 50	Սէտիքէօյ —	3. 55	5. 55	— —

ՍԷՏԻՔԷՕՅԷՆ ԲՈՒՆԹԱ

Հասարակ օրեր				Չորեքշաբթի միայն			
Կայարան,	ժամ (Կ. Ա.)			Կայարան,	ժամ (Կ. Ե.)		
Սէտիքէօյ	— —	8. —	9. 50	Սէտիքէօյ	— —	6. —	— —
Քազամիր				Քազամիր			
Պուճա	7. —	8. 25	— —	Պուճա	2. 30	6. 15	7. 20
Բարաթոս	7. 5	8. 30	10. 10	Բարաթոս	2. 35	6. 20	7. 25
Փէյլէր	7. 15	8. 40	10. 20	Փէյլէր	2. 45	6. 30	7. 35
Բունթա	7. 20	8. 45	10. 25	Բունթա	2. 50	6. 35	7. 40

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐ

	ԲՈՒՆԹԱ	ՓԷՅԼԷՐ	ԲԱՐԱԹՈՍ	ՊՈՒՃԱ	ՔԱԶԱՄԻՐ	ՍԷՏԻՔԷՕՅ
ԵՐԹԱԼ	6. 40,	6. 45,	7. —,	8. 25,	7. 40,	7. 50,
	9. —,	9. 5,	9. 20,	9. 25,	9. 45,	9. 50,
	10. 45,	10. 50,	11. —,	11. 10,	11. 30,	11. 35,
	2. 30,	2. 35,	2. 45,	2. 55,	3. 15,	3. 20,
	4. 5,	4. 10,	4. 20,	4. 25,	4. 45,	4. 50,
	6. 30,	6. 35,	6. 45,	6. 55,	—. —,	—. —,

	ՍԷՏԻՔԷՕՅ	ՔԱԶԱՄԻՐ	ՊՈՒՃԱ	ԲԱՐԱԹՈՍ	ՓԷՅԼԷՐ	ԲՈՒՆԹԱ
ԴԱՌՆԱԼ	—. —,	—. —,	7. —,	7. 5,	7. 15,	7. 20,
	8. —,	—. —,	8. 25,	8. 30,	8. 40,	8. 45,
	—. —,	—. —,	9. 40,	—. —,	9 55,	10. —,
	9. 50,	—. —,	—. —,	10. 10,	10. 20,	10. 25,
	11. 45,	—. —,	12. —,	12. 5,	12. 15,	12. 20,
	3. 25,	—. —,	3. 40,	3. 45,	3. 55,	4. —,
	5. —,	—. —,	5. 30,	5. 35,	5. 45,	5. 50,
	—. —,	—. —,	7. 10,	7. 15,	7. 25,	7. 30,

Ծանօթութիւն։— Երեքէն մինչև 12 տարեկան տղայք կէս գին կվճարեն։ Առաջին կարգի ճանբորդներն իրաւունք ունին իրենց հետ կրել մինչև 40 օխա բեռ, իսկ 25 քաշ՝ երրորդ կարգի ճանբորդք։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Խօտէմիշի համար ճանբորդները կրնան ձի վարձել Զաթայի մէջ, Եփեսոսի համար՝ Այասուլուքի մէջ, Գուլ Ասայի համար՝ Ազիզիէյի և Այասուլուքի մէջ։ Յատուկ կառախումբ կըվարձուի, չափաւոր գնով։

Հաճոյից համար Քազամիրի կայարանէն անդին յատուկ կառախումբ կըհանուի պարզ տոմսակի գնով, եթէ ճանբորդք տասներկուքէն պակաս չըլլան, կայարանի գլխաւորին օր մ'առաջ իմաց տրուելու պայմանաւ։

Իզմիր (Բունթա)
16 մարտ 1884

Է. ԲԸՐՍԸՐ
Տնօրէն Վարչութեան